

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національного
університету «Чернігівська
політехніка»

25 вересня 2023 р. протокол №11

Введено в дію наказом ректора
від 25.09.2023 р. №155/ВС

СТРАТЕГІЯ
розвитку соціального підприємництва
в Національному університеті «Чернігівська політехніка»

Чернігів 2023

ВСТУП

Соціальне підприємництво є вектором розв'язання актуальних соціальних викликів українського суспільства, які потребують швидких та інноваційних рішень, невід'ємною складовою розвитку сучасної країни та консолідації емоційного та інтелектуального людського ресурсу. Діяльність соціальних підприємств має стати своєрідною реакцією громади на соціальну проблему, яка є нагальною та пріоритетною.

Стратегія розвитку соціального підприємництва є теоретичною рамкою для розвитку моделі підприємницького університету як частини екосистеми соціального підприємництва. Стратегія спрямована на інтеграцію соціального підприємництва в освітній процес через розвиток навичок та компетентностей, удосконалення освітніх програм, впровадження курсів неформальної освіти та сертифікатних програм, розвиток спроможності до створення соціальних підприємств та соціально орієнтованих стартапів, посилення впливу Університету на сферу соціального підприємництва. Освітні програми, пов'язані з соціальними підприємствами, є новою тенденцією. Окремо створені освітні програми з соціального підприємництва мають багатовимірну природу змістовного наповнення, підсумковим результатом яких має бути заснування здобувачами вищої освіти власних соціальних підприємств. Окрім того, соціальне підприємництво може бути інтегровано в уже існуючі освітні програми, незалежно від галузі знань, через проєктний підхід.

Інкубація проєктів соціальних підприємств здобувачів вищої освіти, менторські програми для майбутніх соціальних підприємців та інші види підтримки повинні виходити за межі університетської програми, включаючи різноманітних мережевих партнерів, бізнес-практиків, представників інвесторів та донорських організацій.

Інтеграція соціального підприємництва в сферу вищої освіти має також наукову складову, а саме: проведення досліджень щодо розвитку соціального підприємництва у закладі вищої освіти допомагають розвивати глобальний масив знань через міждисциплінарний підхід.

Соціальне підприємництво може сприяти одночасно економічному зростанню, соціальній та екологічній стійкості. Університет має велике значення для місцевого економічного розвитку та соціального впливу в громаді. Окрім підготовки спеціалістів для державного, приватного та третього секторів Університет відіграє важливу роль у вирішенні

соціальних та економічних проблем та стимулюванні соціальних змін у громаді. Враховуючи програму «Університет у житті регіону», соціальні та наукові проєкти і дослідження, все ще існує потреба у кращому розумінні нових процесів, нових навичок та інструментів, необхідних для більш ефективного використання знань для просування соціального підприємництва. Щоб соціальне підприємництво розвивалося у громаді, в університеті необхідно адаптувати та створювати нові методи та практики.

Важливу роль у розвитку екосистеми соціального підприємництва мають відігравати ключові стейкхолдери (рис. 1):

- держава (органи державної влади та органи місцевого самоврядування) – через механізми підтримки стимулювання може визначити інституціональні засади та стратегію розвитку соціального підприємництва на рівні країни;

- громада (громадські організації, недержавні організації, ініціативні групи громадян) – через формування соціального капіталу та соціальної партисипації задля досягнення соціальних змін за ініціативою “bottom-up (знизу-вгору)”;

- бізнес (великі, малі та середні підприємства, фізичні особи-підприємці) – у ролі інвестора, партнера, ментора;

- освіта (заклади вищої освіти) як інструмент формування обізнаності про соціальне підприємництво, розвитку підприємливості та емоційного інтелекту, підвищення мотивації до заснування соціальних підприємств.

Рис. 1 Стейкхолдери розвитку соціального підприємництва

Фактори, які сприяють та перешкоджають розвитку соціального підприємництва в Університеті, представлено на Рисунку 2.

Рис. 2. SWOT аналіз стану екосистеми соціального підприємництва в НУ «Чернігівська політехніка»

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Метою стратегії є сприяти формуванню лідерів та команд з навичками ведення бізнесу, необхідними для досягнення тривалих соціальних змін.

Основними завданнями в рамках реалізації Стратегії є:

1. Удосконалення якості вищої освіти через інтеграцію соціального підприємництва в освітній процес;
2. Підвищення рівня обізнаності громад Чернігівської області з питань соціального підприємництва;
3. Посилення співпраці освіти, бізнесу та громадського сектору через залучення стейкхолдерів до освітнього процесу, оновлення змісту освітніх програм та посилення практичної підготовки майбутніх фахівців;
4. Спрямування досліджень на потреби громади задля посилення їх ефективності та впровадження у суспільне життя;
5. Стимулювання системних змін у всіх сферах економіки, направлених на зростання соціального добробуту.

Заходи та очікувані результати досягнення поставлених завдань представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

<i>Завдання</i>	<i>Заходи</i>	<i>Результати</i>
1. Удосконалення якості вищої освіти через інтеграцію соціального підприємства в освітній процес	<ul style="list-style-type: none"> – проведення гостьових лекцій з питань соціального підприємства; – впровадження обов’язкових та вибіркових освітніх компонентів з соціального підприємства, окремих модулів/тем з соціального підприємства в межах дисциплін; – використання проектного підходу у навчанні; – розробка та впровадження сертифікатних програм з соціального підприємства, в т.ч. для набуття мікрокваліфікацій; – підвищення кваліфікації НПП, розвиток навичок менторства у сфері соціального підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> – охоплення питань соціального підприємства в рамках освітнього процесу: наявність відповідних тем/змістових модулів/курсів/дисциплін/мікрокваліфікацій; – практико-орієнтоване навчання: реалізація групових проєктів з питань соціального підприємства; – імплементація сучасних методів викладання в освітньому процесі, які сприяють розвитку навичок, важливих для створення та реалізації соціального підприємства
2. Підвищення рівня обізнаності громад Чернігівської області з питань соціального підприємства	<ul style="list-style-type: none"> – організація курсів та тренінгів з соціального підприємства для широкої спільноти; – організація виставки ініціатив соціального підприємства в 	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення обізнаності населення області про соціальне підприємство; – популяризація соціального підприємства в Чернігівській області; – розвиток бренду НУ «Чернігівська політехніка» як закладу вищої освіти, що

	<p>Чернігівській області “Chernihiv Today”;</p> <ul style="list-style-type: none"> – висвітлення діяльності Університету у сфері соціального підприємництва у соціальних мережах, на сайті університету та в місцевих ЗМІ 	<p>підтримує соціальні інновації та молодіжне підприємництво</p>
<p>3. Посилення співпраці освіти, бізнесу та громадського сектору через залучення стейкхолдерів до освітнього процесу, оновлення змісту освітніх програм та посилення практичної підготовки майбутніх фахівців</p>	<ul style="list-style-type: none"> – організація щорічних заходів для стейкхолдерів, обговорення нагальних питань та мережування, популяризації соціального підприємництва серед молоді; – проведення щорічного Міжнародного форуму стейкхолдерів соціального підприємництва 	<ul style="list-style-type: none"> – створення мережі стейкхолдерів, зацікавлених у популяризації підприємництва серед молоді
<p>4. Спрямування досліджень на потреби громади задля посилення їх ефективності та впровадження у життя</p>	<ul style="list-style-type: none"> – презентація досягнень Університету у сфері сприяння розвитку соціального підприємництва на публічних заходах з прийняттям відповідних рішень; 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення кількості тем наукових досліджень, які прямо чи опосередковано пов’язані з соціальним підприємництвом

	<ul style="list-style-type: none"> – розгляд питань розвитку соціального підприємництва на засіданнях Ради молодих вчених НУ «Чернігівська політехніка» 	
<p>5. Стимулювання системних змін у всіх сферах економіки, направлених на зростання соціального добробуту</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відокремлення напряму соціально орієнтованих стартапів у межах діяльності Центру стартапів “Перемога”; – розвиток мережі менторів, здатних надавати молоді фахову підтримку щодо розвитку соціально-орієнтованих стартапів 	<ul style="list-style-type: none"> – створення та розвиток соціально орієнтованих стартапів у межах діяльності Центру стартапів “Перемога”

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Реалізація завдань Стратегії має бути системною та контрольованою, для чого кожного року розробляється Дорожня карта розвитку соціального підприємництва в НУ «Чернігівська політехніка». Враховуючи системний підхід, Дорожня карта є результатом співпраці відділів університету, що опікуються питаннями освіти, науки, співпраці зі стейкхолдерами та зв'язків з громадськістю, та створюється під керівництвом першого проректора із затвердженням на вченій раді Університету.

Стратегія затверджується вченою радою університету та Вводиться в дію наказом ректора. Зміни та доповнення до Стратегії затверджуються вченою радою Університету та вводяться в дію наказом ректора.

Перелік джерел

1. The Skoll Centre. University of Oxford. <https://www.sbs.ox.ac.uk/research/centres-and-initiatives/skoll-centre-social-entrepreneurship/about-us>
2. Center for the Advancement of Social Entrepreneurship (CASE). Duke University <https://centers.fuqua.duke.edu/case/about/>
3. Dyvnych, H. (2022). Regulations on Social Entrepreneurship: European Experience. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (2), 47-52.
4. Dyvnych, H. (2022). Higher Education Trend: Social Entrepreneurship as the Key Transversal Skill. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (3), 21-28. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-3-3>
5. Dyvnych H. Enhancing social entrepreneurship skills among university students at English language classes. Association agreement: driving integrational changes. Volume III. Collective monograph. Chicago: Accent Graphics Communications, 2020. p. 288-296 ISBN-978-1-77192-537-2
6. Lepik, K.-L., & Urmanavičienė, A. (2022). The Role of Higher Education Institutions in Development of Social Entrepreneurship: The Case of Tallinn University Social Entrepreneurship Study Program, Estonia. In C. Păunescu, K.-L. Lepik, & N. Spencer (Eds.), *Social Innovation in Higher Education: Landscape, Practices, and Opportunities* (pp. 129–151). Springer International Publishing, https://doi.org/10.1007/978-3-030-84044-0_7